

Ülevaade III kvartali 2025 majandustegevusest

Vastavalt AS ALARA (AS) põhikirjale on tema põhitegevuseks Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ja saastusest puhastamine, radioaktiivsete jäätmete käitlemise alaste projektide väljatöötamine ja rakendamine ning Eestis tekkivate radioaktiivsete jäätmete ning ohtlike jäätmete käitlemine ja ladustamine. AS lähtub oma tegevuses keskkonnaministri 23.01.2020. a. kinnitatud kiirgusohutuse riiklikus arengukavas 2018–2027, selle rakendusplaanis 2022–2025 ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise riiklikus tegevuskavas toodud tegevussuundadest, AS-i ainuaktsionäri ootustest, Kliimaministeeriumiga sõlmitava riigile vajalike teenuste osutamise ja sihtotstarbelise toetuse kasutamise lepingutest ning kiirgustegevuslubade ja keskkonnakaitselubade tingimustest.

AS omab kiirgustegevuslube, mille alusel on tal Eestis ainuõigus kiirgustegevuseks Paldiski endisel tuumaobjektil ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas. Samuti omab AS lube radioaktiivse aine riigisiseseks veoks ning ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiseks kasutatava kiiritusseadme ja kiirgusallikate hoidmiseks.

AS omab keskkonnakompleksluba, mille alusel on tal Eestis ainuõigus ohtlike jäätmete ladestamiseks Vaivara OJKKs.

AS-i tegevust finantseeritakse peamiselt riigieelarvest sihtotstarbelise toetuse kaudu Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamiseks, Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskuses tegevuse käivitamiseks ning käitluskeskuse ladestusala laiendamiseks, omanikuta kiirgusallikate ohustamiseks valmisolekuks ja käitlemiseks ning radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks. Sellele lisaks taotleb ja kasutab AS saastunud metallijäätmete sulatamiseks ning radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga asukohauuringuteks SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse vahendeid ning ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamiseks Rahvusvahelise Aatomienergia Agentuuri vahendeid.

Olulisemateks tegevusteks III kvartalis 2025 olid:

1. Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine, sh. nende kiirgusohutuse ning turvalisuse tagamine. Paldiski ja Tammiku objektidel teostati tavapäraseid hooldustoiminguid (hoonete ja ruumide hooldamine, teede puhastamine, valve korraldus jms.)
2. Radioaktiivsete jäätmete käitlemine, sh. jäätmete vastuvõtmine teistelt asutustelt ja organisatsioonidelt. Võeti vastu omanikuta allikaid metallikäitlejalt ning samuti ka kiirgustegevuslubade omanikelt. Korraldati nende transport ning ka käitlemine.
3. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla likvideerimine. Koostati maa-ala vabastamistaotlus ning esitati Keskkonnaametile vabastamise otsuse vastuvõtmiseks. Taotluse menetlemise käigus on vastatud Keskkonnaameti täpsustavatele küsimustele ning taotlus on menetluses. Vabastamisotsuse saamisel on planeeritud, kui ilmastik lubab, territooriumilt piirdeaia eemaldamine ning korrastus.
4. Tammiku jäätmeoidla betoonkonstruktsioonide vabastamine. Paldiski objektile toodud betoonkonstruktsioonide vabastamistaotluse esitamiseks käivad ettevalmistustööd, mille käigu töötatakse välja ja kooskõlastatakse Keskkonnaametiga sobivad analüüsimeetodid vabastamise aluste tõendamiseks. Meetodika on planeeritud kooskõlastada oktoobris ja vajalikud proovid analüüsimiseks teha novembris (sõltub ilmastikust)

5. Saastunud metallijäätmete sulatamine. Tegevusi ei toimunud. Juunikuus toimus kontainerite transport väljaspool Eestit asuvasse sulatustehasesse, kus toimub nende puhastamine ja sulatamine jäätmete mahu vähendamise eesmärgil. Sulatustehases on saastunud metall vastu võetud ning hinnatud käitlemiseks sobivaks. Kohapeal kätlemine toimub 2026 kevadel. Puhastatud metall suunatakse kohapeal taaskasutusse. Kontsentreeritud tagastatavad radioaktiivsed jäätmed transporditakse 2026 aastal edasiseks käitlemiseks Paldiski objektis asuvasse käitluskeskusesse, kus toimub nende lõppladustamiseks vajalik betoneerimine ja pakendamine. Seejärel ladustatakse jäätmed vahehoidlas kuni nende lõpliku ladustamiseni rajatavas lõpphoidlas.
6. Ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamine. Keskkonnaamet on väljastanud kiirgustegevusloa kiirgusallika kasutamiseks kalibreerimise eesmärgil. Kalibreerimiskeskuse ISO 17025 kvaliteedikäsiraamat on koostamisel. Valminud on kalibreerimismetoodikad. Juuli ja augustis toimus kahepäevane IAEA eksperdi praktiline koolitus töötajatele Paldiski kalibreerimislaboris. Eesti Akrediteerimiskeskusele on antu teada planeeritava akrediteerimistaotluse esitamisest ning novembris toimub sellel teemal ettevalmistav kohtumine. EAKLe labori akrediteerimistaotlus on planeeritud esitada käeoleva aasta lõpuks ja alustada teenuse osutamisega 2026 esimestel kuudel.
7. Lõppladustuspaiga geoloogiliste uuringute jaoks vajalikud puurimistööd teostati Steiger OÜ poolt juuli ja augustikuus ning uuring valmib novembri lõpuks.
8. Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskuse haldamine ning ohtlike jäätmete vastuvõtmiseks valmisoleku loomine. Nõrgvee puhastuse toimimise tagamiseks teostati vajalikud korraliste heitveekäitlussüsteemi hooldused ning rikete kõrvaldamiseks ka remonttöid. AS Schöttliga on ettevalmistamisel hoolduslepingud heitveepuhastussüsteemi pöördosmoosiseadme ning evaporaatori korralise hoolduse tagamiseks, et tagada süsteemi tõrgeteta töö ning rikete ja remondivajaduste ennetamine.
9. Juulis ja augustis toimus Vaivara OJKKs ohtlike jäätmete vastuvõtt ja viimasesse kärke ladestamine selle täitumiseni.
10. Vaivara OJKK täitunud ladestuskärgede ja ladestusala sulgemiseks töövõtja leidmiseks korraldati riigihange ning sõlmiti ka leping tööde teostamiseks OÜga Infragreen ning omanikujärelevalve leping OÜga Infragate. Sugemistööd käivad. Lepingu kohane tööde teostamise tähtaeg on 2025 aasta lõpp.
11. Uute ladestuskärgede projekteerimiseks ja ehitamiseks korraldati riigihange ning sõlmiti leping OÜga Atemo kahe kärje projekteerimiseks ja ehitamiseks. Hetkel on projekteerimistööd käimas ja alustatud ka ehitusloa taotlemise protsess. Ladestuskärjed peavad valmima 2026 aasta lõpuks.
12. Vaivara OJKK kompleksloa muutmise taotluse koostamine, mille eesmärk on sugeda täitnud ladestusala, lisada uus ladestusala ning vajalikud ladestatavate jäätmete eelkäitlustehnoloogiad loale, on käimas ning taotlus on plaanis esitada Keskkonnaameti menetlusse oktoobrikuus.
13. Vaivara OJKK EMAS taotlemise ettevalmistav protsess on käimas ning vajalik kvaliteedisüsteem koostamisel. Taotlus planeeritud esitada 2026 jaanuaris.